

BYGG MESTEREN

UTGAVE 0520 FAGTIDSSKRIFT FOR TØMRERFAGET
WWW.BYGGMESTEREN.AS

VITESTER SKJULT INNFESTING

Foreslår skjerpede
seriøsitetskrav

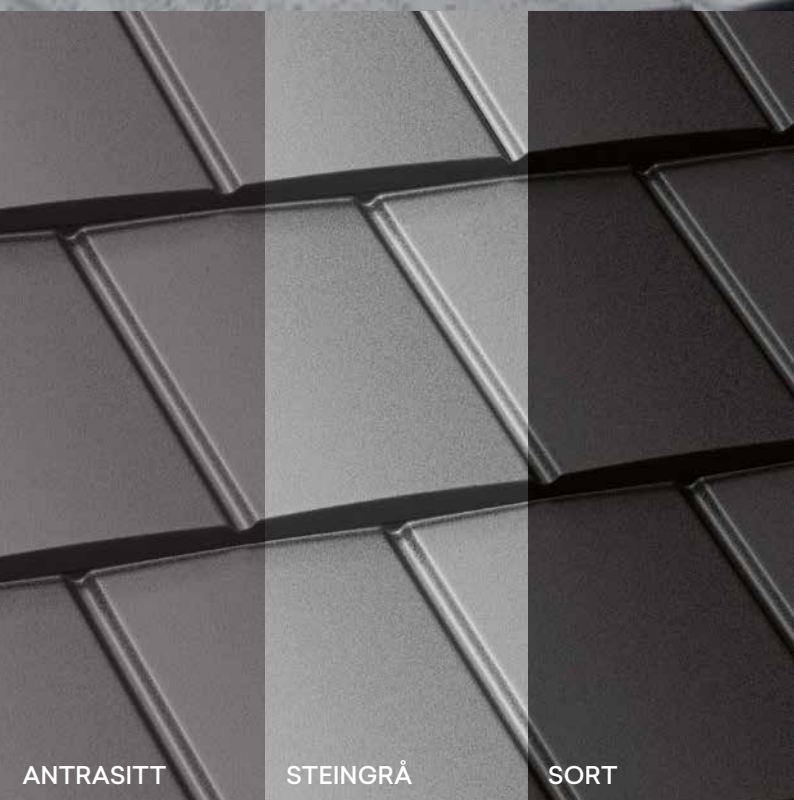
Trehus kan bygges
høyere i bindingsverk

Megasesong i hopp,
«rusten» med hammeren

Powertekk Plano

KLIKK HER
FOR MER INFO

© 2018 ISOLA

ANTRASITT

STEINGRÅ

SORT

Lett å legge, lett å like

Isola Powertekk Plano er et vakkert, sterkt og sikkert tak som kan legges både i forband og i rekke.

Takpanner med kraftig ståltykkelse og høy stabilitet forenkler og effektiviserer monteringsarbeidet.

Leveres med komplett spesialtilpasset tilbehør i samme farge som takplatene.

Bygg bedre, enklere

isola

Byggenæringen fortsatt på pinebenken

Det reviderte nasjonalbudsjettet legger opp til å bruke 420 milliarder oljekroner på koronatiltak, men har ennå ikke lansert noe som kan sikre ny aktivitet i byggenæringen.

Finansministeren mente likevel at budsjettet skal bidra til økt aktivitet i hele landet da han presenterte forslaget på dagen to måneder etter koronaen stengte ned store deler av samfunnet. Han varslet samtidig at flere tiltak blir lagt fram i månedsskiftet mai/juni.

Det er ikke gitt hva som da kan komme. Mange har hatt forventninger til tiltakspakkene som er lansert tidligere, men blitt skuffet når den første begeistringen har lagt seg.

Derfor kan vi nå håpe at den som venter på noe godt, ikke venter for-gjeves neste gang.

De fleste bedrift-ene som nå jobber for å holde hjula i gang, er nok ikke opptatt av støtte, men av arbeid og oppdrag som kan sikre virksomheten så den kan holde fagarbeidere og lærlinger i arbeid.

Mange i byggenæringen peker på at rehabilitering og ved- likeholdsoppgaver på offentlige bygg vil skape økt aktivitet. Det vil gi arbeid til oppdragstakeren, men også for leveran- dorene. Og det skaper verdier for ettertida.

Når regjeringen er så raus som den hittil har vært, de ekstra- ordinære bevilgningene er jo langt på vei til et helt års omsetning i bygg og anlegg, er det også å håpe at den sørger for at det er seriøse bedrifter som betaler skatt og har folk i arbeid, som får oppdragene. Det er sagt mange ganger før, men det er også opplevd før at velmente statlige bevilgninger har havnet hos mindre hederlige aktører. Det er ikke sånn vi vil ha det, ikke denne gangen heller!

«Tiltakene må gi oppdrag til de seriøse bedriftene som betaler skatt og har egne ansatte»

PER BJØRN LOTHERINGTON
ANSVARLIG REDAKTØR

BYGGMESTEREN

UTGAVE 05/20 - ÅRGANG 94

Utgitt av Byggforlaget AS

Sørkedalsveien 9,

Pb. 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

E-post: post@byggmesteren.as

REDAKSJON

PER BJØRN LOTHERINGTON

ansvarlig redaktør

Direkte tlf: 917 21 550

E-post: pbl@byggmesteren.as

CHRISTOPHER KUNØ

webansvarlig

Direkte tlf: 917 63 644

E-post: ck@byggmesteren.as

ANNONSER

ANNE-GRETHE KROGDAHL

Direkte tlf: 948 84 001

E-post: agk@byggmesteren.as

ANNONSEFORMATER OG PRISER

Format (bredde x høyde) 4 farger

Oppslag (385x260 mm): 37.190,-

1/1 side (185x260 mm): 26.450,-

1/2 side (185x130/90x260 mm): 18.750,-

1/4 side (90x130/185x65 mm): 10.320,-

Bilag: 18.350 - 39.000,- Priser eks. MVA

PRODUKSJON

FORSIDEFOTO: Per Bjørn Lotherington

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 13. mai

NESTE UTGIVELSE: 16. juni

GRAFISK UTFORMING: Jan Almås

TRYKK: 07 Media AS

ABONNEMENT

INFO-SYS

Tlf: 22 53 53 34

E-post: byggmesteren@info-sys.no

ABONNEMENTSPRISER 2020

Ordinært abonnement: kr 830,-

Abonnement utland: kr 890,-

Abonnement pensjonist/student/
medarbeider: kr 470,-

Full tilgang: kr 680,-

Fagpressen

Opplag: 5.642

Opplagskontrollert av

Fagpressens Mediekontroll

Antall lesere: 39.000

(Kilde: Kantar Media Fagpresse 2018)

INNHold

NYHETER

- Foreslår skjerpede seriøsitetskrav..... **6**
- Byggmestrene går videre med planene om
ny landsforening..... **8**
- Studiepoeng for tilstandsvurdering vekker harme.... **10**
- Trehus kan bygges høyere i bindingsverk..... **10**

REPORTASJER

- Øster Hus bygger boliger uansett – også nå..... **12**
- Megasesong som skihopper, «rusten» med
hammeren..... **16**
- Hytte med tre inne, ute og på taket..... **18**

TØMREREN

- Test: Skult innfesting av terrassebord..... **22**

TEMA: VERNEUTSTYR

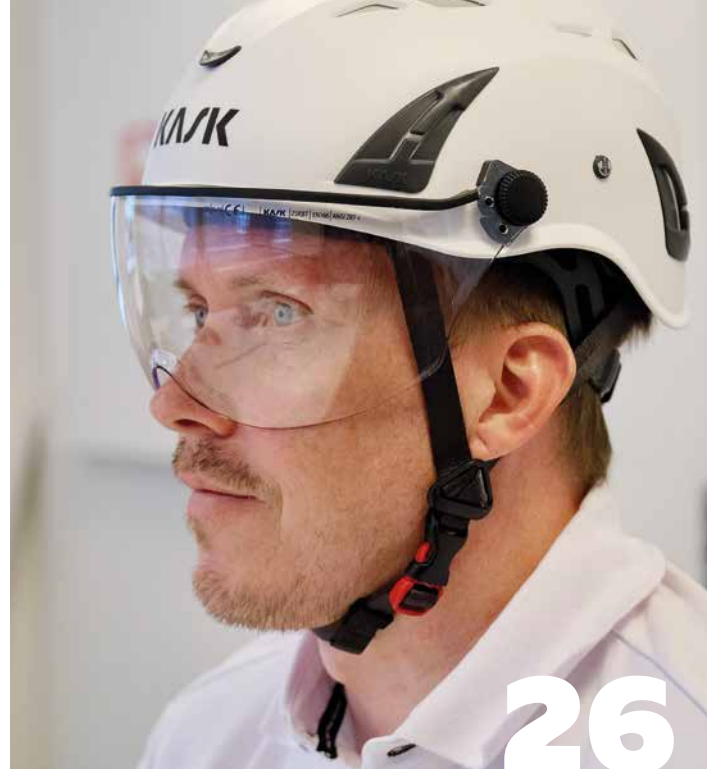
- Tett i maska..... **26**
- Øyevern og briller..... **28**
- Vi vasker verktøyet hver dag..... **30**
- Produktnyheter..... **31**

LAUG OG FORBUND

- Trondhjems ikke enig i regionstrategien..... **32**
- Rolig og digitalt årsmøte i nord..... **33**

KOMMENTARER

- FIAs hjørne: Spansken..... **34**

TEMA: VERNEUTSTYR

Øster Hus
bygger boliger
uansett
– også nå **12**

KLIKK HER
FOR MER INFO

Nyhet!

NÅR TID ER PENGER

DET RASKESTE SYSTEMET FOR SKJULT INN FESTING

EDGEFAST er det nye proffverktøyet for deg som bygger mange terrasser og ønsker en flott skjult og flisfri montering. Den helt nye vendbare spikerpistolen skyter spikeren inn i hver side av terrassebordet, raskere enn noen annen metode.

Les mer om EDGEFAST-systemet på essve.no

ESSVE

GET IT DONE

Arild tar hus i innbytte

FREDRIKSTAD: Byggmester Arild Andersen AS tar hus eller bil i innbytte fra den som kjøper en ny enebolig.

– Vi har ikke panikk, men er opptatt av å hjelpe folk som er redde for å selge nå om dagen, forklarer Arild Andersen som er grunnlegger og styreleder i byggmesterfirmaet.

I løpet av to døgn etter at artikkelen sto på trykk i lokalavisa, fikk han fire

henvendelser fra interesserte og én henvendelse fra ei som ville ha hjelp til å utvikle ei gammel hytte, forteller Andersen.

For firmaet handler det også om å hindre permitteringer. I de 42 åra siden Arild startet virksomheten, har han aldri vært nødt til å permittere noen, sier Andersen til Fredriksstad Blad.

– Det er jeg stolt av, sier han.

Byggmester
Arild Andersen

NYHETER

Foreslår skjerpede seriøsitetskrav

OSLO: – Nå må det bli et konkurransefortrinn at bedrifter er seriøse og tar inn lærlinger, sier Arild Grande fra Arbeiderpartiet som foreslår endringer i anskaffelsesreglene.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

– Forslagene er utarbeidet sammen med aktører i bransjen og Fellesforbundet, sier stortingsrepresentant Arild Grande (Ap) til Byggmesteren.

– 70 prosent av byggenæringen opplever lavere etterspørsel og kansellerte oppdrag, viser tall fra Byggenæringens Landsforening. Koronakrisen har skapt store utfordringer for deler av byggenæringen. Privatmarkedet har bremset opp, og det profesjonelle eiendomsmarkedet ser ut til å sitte på gjerdet på grunn av den usikre situasjonen, sier Grande.

RASKE OG MÅLRETTEDE TILTAK

Signalene fra alle deler av byggebransjen er at man tren-

– Kampen for et seriøst arbeidsliv settes ikke på vent under koronakrisen, sier stortingsrepresentant Arild Grande (Ap).

ger målrettede tiltak raskt.

– Målbevisst bruk av offentlige anskaffelser, herunder forsering av vedlikeholdsopp-gaver i kommunene, kan være et effektivt tiltak for å sikre at de seriøse bedriftene kan opprettholde aktiviteten og unngå permitteringer og oppsigelser i tiden fremover, mener stortingsrepresentanten.

Tidlig i mai leverte Arbeiderpartiet derfor et representantforslag med to punkter:

Forslag pkt 1: «Stortinget ber regjeringen fremme en sak om skjerpede seriøsitetskrav i offentlige anbud, herunder forsterkede krav om fagkompetanse i utførende ledd, som sikrer at seriøse håndverks-

bedrifter med lærlinger, egne ansatte og fagarbeidere får faktisk markedstilgang. Krav til fagkompetanse i utførende ledd må utvides til å omfatte det private byggemarkedet.»

– Når vi nå skal gjenreise landet, kan vi ikke la kriminelle eller useriøse aktører få et fotfeste i norsk arbeidsliv. Penger som skal brukes til

Danskene satser 30 milliarder på ROT

KØBENHAVN: Danmark vil sikre arbeids- og læreplasser de neste seks årene og setter nå av 30 milliarder kroner til økt rehabilitering i ROT-markedet via skattefradrag.

De første 18,4 milliarder kronene til ordningen utløses i perioden 2020-2021 og basert på tidligere erfaringer med Boligjobbordningen, forventer Dansk Byggeri at dette vil sikre eller bidra til 11 000 arbeidsplasser i perioden. Fra 2022 til 2026 utløses resten av de 30 milliardene. Dansk Byggeri tilsvarende BNL i Norge.

ROT-fradraget i Danmark – Boligjobbordningen – gjør det lønnsomt for vanlige folk å energirehabiliterer boligen. (Foto: Laanekassen.dk)

vedlikehold og nye prosjekter for å få hjulene i gang, skal ikke havne i lomma på de som undergraver den norske modellen for et seriøst arbeidsliv, sier Arild Grande.

KRAV SIKRER REKRUTTERINGEN

Bedrifter som tar inn lærlinger og fortsetter å vise samfunns-

ansvar, bør også se at samfunnet nå støtter dem.

– Å ta inn lærlinger, må belønnes og være et konkurransefortrinn. Flere unge står nå i fare for ikke å få opplæringsplass. Dette gjør at de ikke får fullført utdannelsen og kommet seg ut i arbeidslivet. Vi trenger dem nå og etter krisen, fastslår Grande som vil

oppnå en særlig ordning for lærebedriftene slik at de kan unngå nedbemanning eller konkurs.

Forslag pkt 2: «Stortinget ber regjeringen om å åpne for at kommunene kan tildele opplæringsbedrifter, som står i fare for å måtte permittere lærlinger og fagarbeidere, vedlikeholdsoppgaver etter

en på forhånd avtalt timepris. Tildelingen skal skje i samarbeid med partene i arbeidslivet.»

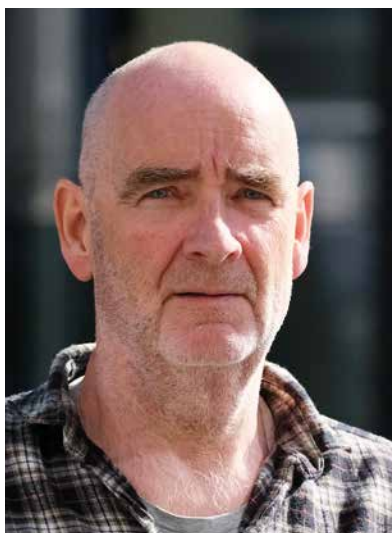
– Vi må unngå at krisen reduserer rekrutteringen til håndverksfagene. Derfor må vi handle nå, sier stortingsrepresentant Arild Grande. ■

Gi lærebedriftene arbeid

– Å lyse ut de små offentlige jobbene på Lille-Doffin og kreve at bedriftene har lærlinger og faste ansatte, er et avgjørende koronatiltak, sier bygmester Åsmund Østvold.

Han tror at nedgangen i privatmarkedet vil vare en stund. Det er dårlig nytt for årets kull av byggfagelever som trenger læreplasser. For å kunne tilby læreplasser, må lærebedriftene ha nok arbeid.

– I mylderet av krisepakker og koronatiltak ser vi at det ikke nødvendigvis er penger bygghåndverkerne trenger – men arbeid utover sommeren, høsten og kanskje vinteren. Ellers kan vi miste et helt årskull byggfagelever, fastslår bygmesteren som har tro på anskaffelsesregler som tilgodeser lærebedriftene med mindre oppdrag.

– Innfør Lille-Doffin og prekvalifiser lærebedriftene, oppfordrer bygmester Åsmund Østvold.

DET ER VI SOM VIRKELIG KJENNER BEHOVENE TIL BYGGENÆRINGEN

Prat med oss om forsikringer, pensjon og garantier

bmf.no | firmapost@bmf.no | 64 86 46 00

Byggmesterforbundets styreleder Per Ove Sivertsen og nestleder Thor Steinar Sandvik på BNLS generalforsamling i 2019.

Byggmestrene går videre med planene om ny landsforening

OSLO: Styret i Byggmesterforbundet har bestemt seg, og foreslår for landsmøtet å etablere en ny landsforening i NHO.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

NHO Bygghåndverk er det foreløpige navnet på landsforeningen som forbundets styre vil starte uavhengig av om andre bransjer kommer med ved etableringen eller ikke. Det er imidlertid positiv interesse fra andre bransjer, framgår det av en utredning fra styret.

Medlemmene i forbundet blir bedt om å ta stilling til forslaget i landsmøtet som holdes på Gardermoen midt

i juni. Får forslaget flertall, er det meningen at forbundet sier opp sitt medlemskap og går ut av Byggenæringens Landsforening ved årsskiftet.

NÅR IKKE FRAM I BNL

Byggmestrene ønsker å etablere en ny landsforening fordi de ikke når fram i BNL og derfor heller ikke i tilstrekkelig grad i NHO, med sine saker og næringspolitiske standpunkter. Misnøyen med BNL har gått i bølger i flere år, men det siste har vært kjent i ett års tid.

Det siste året har forbundet hatt møter med BNLS styre og etterhvert med NHOs ledelse for å vurdere ulike alternativer. Forbundet mener BNL ikke har vist vilje til å endre sine prioriteringer slik forbundet har ønsket og foreslått.

NHO vil ha færrest mulig landsforeninger, men selv om det ikke er gitt et klart ja til en ny landsforening, er forbundet lovt at medlemmene skal få samme service fra NHO selv om de går inn i en ny landsforening.

FRIGIR KAPASITET

Ifølge utredningen, mener styret det skal være mulig å frigi økonomi og menneskelige ressurser ved å gå ut av BNL, og at det blir tilstrekkelig til å drive en ny landsforening. Den vil bli mer effektiv og kan gjennomføres uten merkostnader i forhold til i dag. Den vil dessuten gi NHO muligheter til å styrke sin posisjon overfor bygghåndverksbedriftene, heter det. ■

BYGGMESTRENE KLARER SEG BRA

OSLO: De fleste byggmestre klarer seg fortsatt bra i koronakrisa, men mange opplever svikt i etterspørselen, viser en medlemsundersøkelse NHO gjennomførte midt i april.

Blant byggmestrene som deltar i undersøkelsen, svarte 98 prosent at de ikke har gått til oppsigelser, og 80 prosent at de ikke har permittert ansatte. De aller fleste (93%) sa dessuten at de ikke har planer om oppsigelser som følge av koronaviruset.

To av tre bedrifter svarte imidlertid at de har merket lavere etterspørsel eller avbestillinger som følge av koronasituasjonen, framgår det av undersøkelsen.

ARKITEKT OG BYGGESAKSLEDER TILTALT FOR GROV KORRUPSJON

FÆRDER: En tidligere byggesaksleder i daværende Tjøme kommune, og en arkitekt, er tiltalt for grov korrupsjon. Ifølge tiltalen skal arkitekten ha utført tjenester til en samlet verdi av ca. 50.000 kroner, som har kommet den kommunale byggesakslederen til gode, ifølge Økokrim. Byggesakslederen hadde i kraft av sin stilling i kommunen blant annet ansvar for behandling av byggesøknader fra arkitektfirmaet som arkitekten jobbet for.

Revidert nasjonalbudsjett:

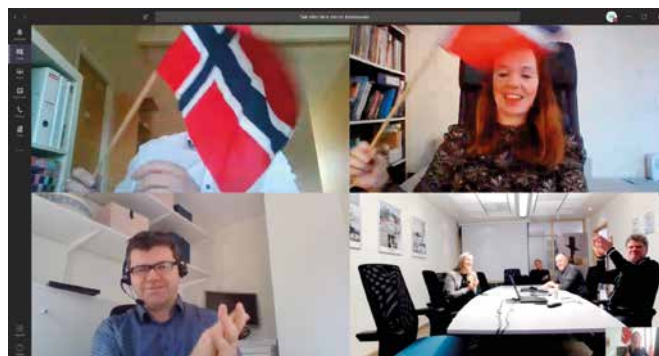
BYGGENÆRINGEN HØLDES FORTSATT PÅ PINEBENKEN

OSLO: Det reviderte nasjonalbudsjettet legger opp til å bruke 420 milliarder oljekroner på koronatiltak, men har ennå ikke lansert noe som kan sikre ny aktivitet i byggenæringen.

Finansministeren forsikret likevel at budsjettet skal bidra til økt aktivitet i hele landet da han presenterte forslaget 12. mai. Han varslet samtidig at flere tiltak blir lagt fram i månedskiftet mai/juni.

Byggenæringens Landsforening var tidlig ute med å fastslå at budsjettet øker usikkerheten for bedriftene og 250 000 ansatte i byggenæringen fordi det mangler avklaringer om kommunenes økonomi, Husbankens lånerammer og andre tiltak som kunne økt etterspørselen til bygg og anlegg.

BNL viser til at bedriftene begynner å gå tom for ordre-reserver. Ved inngangen til mai var det en av tre som hadde under en måned igjen med oppdrag. Nå forventer landsforeningen at tiltakene som er varslet seinere i mai, stimulerer til bærekraftige investeringer som forbereder Norge på framtida.

DIGITAL HEDER TIL ÅRETS BESTE I MESTERHUS

FØRDE/OSLO: En avlyst jubileumskonferanse i helga før påske, stoppet ikke Mesterhus fra å dele ut prisen Årets Mesterhus-bedrift til Byggmester Stølsvik i Førde.

Overrekkelsen skjedde digitalt. Vinnerbedriften var fullstendig uforberedt og ble gledelig overrasket: – Dette kom overraskende, sa en svært fornøyd daglig leder Per Stølsvik etter overrekkelsen. Firmaet har 20 års jubileum i år, og Stølsvik synes derfor det var ekstra kjekt å motta en sånn heder nå.

– Det er også skikkelig stas å få denne utmerkelsen når vi vet at det er så mange dyktige bedrifter i kjeden.

**KLIKK HER
FOR MER INFO**

Bygg bærekraftige uterom – Tenk Tre

www.trefokus.no • www.tenktre.no

NS AB 000 K11

Vil du ha rette terrassebord med jevn overflate og uten kvisthull, impregnert etter norske regler og kontrollert av uavhengige kontrollører? Da velger du NS-merket 1. sortering impregnerte terrassebord.
Les mer på trefokus.no

TreFokus

Se alltid etter **NS**-merket tre når du skal bygge!

Studiepoeng for tilstandsvurderi

Regjeringen får sterke reaksjoner mot forslaget om å kreve teoretisk utdanning med minst 120 studiepoeng for å utføre tilstandsvurdering.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Studiepoeng-forslaget er ett av flere i forslaget til forskrifter til avhendingslova som hadde høringsfrist i begynnelsen av mai. I de 50 høringsssvarene er det flere som protesterer på at en bygningssakkyndig må ha minst 120 studiepoeng for å utføre tilstandsvurdering.

BARE TEORETISK BAKGRUNN

Byggmesterforbundet er en av dem som er uenig: Forbundet

reagerer på at teoretisk utdanning tillegges så stor vekt og at det ikke differensieres mellom formell utdanning og praksis.

– Kompetansekravet som foreslås i forskriften, er helt basert på teoretisk tilnærming uten erfaring fra byggeplass. Forslaget har ikke forståelse for mesterkompetansen, og vi reagerer på at mesteren ikke skal være i stand til å utarbeide en tilstandsrapport, skriver Byggmesterforbundet.

MESTERENS KOMPETANSE

Dette stiller også Mesterbrevnemnda seg uforstående til.

– Kompetansekravene som stilles i forskriftsforslaget tar ikke hensyn til den kompetansen mesterne i relevante byggefag besitter, mener nemnda.

– Det er et blindspor å stille krav til studiepoeng og dermed utelukke andre kvalifikasjoner,

mener nemnda og minner om at mestere ikke får studiepoeng fordi kvalifikasjonen opparbeides gjennom læring i arbeid og utdanning.

SVEKKER YRKESFAGENE

Fellesforbundet er også uenig i at teoretisk utdanning skal tillegges så stor vekt som

forslaget gjør.

– Det virker som en unødvendig akademisering av takstbransjen og vil bidra til å svekke statusen til yrkesfaglige utdanninger ytterligere, mener Fellesforbundet.

Byggenæringens Landsforening mener at mesterutdanningen settes til side

Trehus kan bygges høyere i bindingsverk

STØREN: Trehus har satt flere høyerekorder de siste åra, men alle er bygd med massivtre og limtre. Nå utvikles høye trehus i bindingsverkselementer.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Støren Treindustri er sentral i forsknings- og utviklingsarbeidet med ei boligblokk på opptil åtte etasjer.

– Det første pilotbygget er allerede planlagt, men det er markedet som bestemmer når det kan bygges. Kanskje blir det ikke før en gang til neste

år, forteller administrerende direktør Rune Johnsen og teknisk sjef Per Gunnar Nordløkken.

Veidekke er bestiller og blokka skal bygges på Lilleby i Trondheim. Der har Veidekke tidligere satt opp ei blokk i stål og betong og ei i massivtre. Nå vil utbyggeren også prøve bindingsverk. «Verkstedgården» blir planlagt med 46 leiligheter.

BRANN OG LYD

– Det er tre forhold som må løses når vi bygger høyt med tre: Statikk, brann og lyd. De er løsbare hver for seg, men her må vi sikre at vi løser alle tre samtidig, forklarer teknisk sjef Nordløkken.

– Forskningsprosjektet skal se om vi kan komme fram til preaksepterte løsninger for brennbare konstruksjoner i brannklasse 3. Vi må også finne løsninger for avstiving og tyngde i bygget. Vi har noen ideer, men vet ennå ikke hva vi ender med å velge.

– Kan det være lag med betong som gir tyngde, slik det er gjort i de høyeste trehusene?

– Ja, betongpåstøp blir vurdert, og vi må finne ut om det skal være i hver etasje, eller med noen etasjers mellomrom, forklarer Nordløkken.

TROR PÅ LØNNSOMHET

– Det er avgjørende for oss at vi får tilpasset produksjonen av denne typen elementer til den vanlige produksjonen vår og at vi finner løsninger som gjør det lønnsomt. Vi vet ennå ikke hvordan det går, men vi har trua. Og får vi det til, åpner det et nytt marked for oss, mener Johnsen.

DOBLER TIL TREBYGG I BY

Treklynga WoodWorks! i Midt-Norge mener det er et stort potensial for trebygg i

ng vekker harme

dersom studiepoeng blir kriterium for kompetanse. Skal det være en formell kompetanse for tilstandsvurdering, må de som har eldre fagskoleutdanning og mesterbrev få anledning til å dokumentere uformell kompetanse og formell utdanning, mener BNL.

FLERE TVISTESAKER UTEN MESTER

Byggmestrenes Takseringsforbund reagerer naturligvis også mot forslaget om å ekskludere mestere fra tilstandsvurderinger. En undersøkelse forbundet har gjort av boligtvistsaker der takstmannen har helt eller delvis ansvar, viser at de langt fleste sakene handler om takstmenn med akademisk/byggfaglig bakgrunn.

– Selv om undersøkelsen bare er basert på 100 tingretts-

saker de siste seks åra, gir den et bedre grunnlag for en konklusjon enn det departementet kan ha brukt for sin avgjørelse om 120 studiepoeng, skriver Takseringsforbundet retorisk.

MISTER MANGE MED ERFARING

Flere hørings svar fra folk som driver med takst i dag, legger vekt på at krav om studiepoeng vil ekskludere de fleste takstmenn som er aktive i dag.

En byggeleder, takstmann og byggmester skriver i sitt hørings svar at det er feil av departementet å regne med at dagens takstmenn, som ikke har nødvendige studiepoeng, vil gi seg i kast med etterutdanning på fagskolen for å få det.

– Konsekvensen kan bli at mange av de beste og mest erfarne takstmennene forsvinner fra yrket, skriver han. ■

Teknisk sjef Per Gunnar Nordløkken og administrerende direktør Rune Johnsen har god tro på at de skal finne tekniske løsninger for høyere hus i bindingsverkselementer.

fem til åtte etasjer. Det kan representere omsetning på tre milliarder kroner for bedriftene i denne klynga.

Etter prøveprosjektet som bedrifter og Veidekke er sammen om, vil bedriftene kunne doble leveransene til bygg i by i åra som kommer,

sier styreleder Knut Dreier i WoodWorks! i en pressemelding. Han legger til at klynga er svært ambisiøs på næringens vegne når det gjelder industrialisert bygging med lette konstruksjoner og økt bygging av elementer i fabrikk. ■

BYGGMESTERFORBUNDET

26
nye medlemmer
så langt i år
– og plass til flere!

- Stadig flere ser fordelene ved å være med i et større fellesskap.
- Bare en bransjeorganisasjon kan ta et næringspolitisk ansvar som fremmer medlemsbedriftenes interesser.
- Få hjelp når du trenger det. Ikke bare i krisetider, men alle arbeidsdager, hele året.

Seriøse bedrifter står sterkere sammen

BLI MED OSS!

www.byggmesterforbundet.no

hei@byggmesterforbundet.no

Telefon: 23 08 75 77

Øster Hus bygger boliger uansett – også nå

SANDNES: «Vi bygger uansett» har vært slagordet til den store boligbyggeren Øster Hus siden oljekrisa slo inn over Rogaland for fem-seks år siden. – Slagordet gjelder også i denne krisa, forsikrer konsernsjef Njål Østerhus.

Brødrene Cato og Njål Østerhus på bygge-
plassen for Øster Hus Arena i Sandnes.
(Foto: Joakim Bjerk/Øster Hus)

AV KJETIL S. GRØNNESTAD
POST@BYGGMESTEREN.AS

Konsernet har lyktes med «vi bygger uansett» i et vanskelig boligmarked, og konsernsjef Østerhus mener de kan fortsette med det: – Vi er rigget til å holde full produksjon ut året. Vi har alle tømmermenn og lærlinger i arbeid, det skylder vi dem, mener han.

Nøkkelen til suksess er en kombinasjon av god egenkapital og lave kostnader.

– Derfor satser vi sterkt på prosjektstyring og prosjektutvikling. Vi bruker nok lenger tid på dette enn andre, men til gjengjeld tjener vi det inn på kortere byggetid, sier konsernsjefen.

Konsernet støtter seg på 200 millioner kroner i banken og en egenkapital på 700 millioner kroner.

EN FORDEL I KJØPERS MARKED

Brødrene Njål og Cato Østerhus mener slagordet deres er en konkurransefordel, siden kundene blir tryggere på boligkjøpet.

– I kjøpers marked vil mange se boligen de skal kjøpe. Det får de hos oss, mens andre bare har et prospekt å vise dem. Vi selger bakverk som er i ovnen, mens andre selger deig som står til heving, sier Cato.

TRENGER IKKE FLERE PLANER NÅ

Heller ikke Øster Hus har vært spart for pemyttinger, men det har vært i administrasjonen. ➔

Øster Hus Arena blir
hjemmebanen til Sandnes
ULF og åpnes til årets fotball-
sesong. (Foto: Øster Hus)

Disse rekkehusene er bygd i Nord Sunde, vest i Stavanger (Foto: Øster Hus)

– Vi budsjetterte i år med 20 prosent vekst, og ansatte derfor flere i administrasjonen til å utvikle prosjekter. Nå har vi imidlertid 50 prosent flere boliger ute til salg enn ved samme tid i fjor, så vi ser ikke hensikt i å utvikle flere prosjekter før ferien. Derfor er det flere ansatte i

administrasjonen som nå er 50 prosent permittert, forklarer konsernsjefen.

EN EVENTYRLIG REISE

Brødrene Østerhus har hatt det de kaller en eventyrlig reise siden de gikk inn i firmaet. Det som nå er fylkets største boligbygger, ble startet som et lite byggmesterfirma i 1974 av deres far og onkel. De kjøpte ut onkelen da de selv var 17 og 19 år gamle.

REKRUTTERTE I DÅRLIGE TIDER

Fire år etter at brødrene gikk inn på eiersida, begynte de å ansette. Det var i 1988, og deres vekst falt sammen med krakket etter jappetida. De fortsatte med å ansette folk på 1990-tallet.

– Siden dette var tøffe tider for bransjen, måtte mange konkurrenter redusere bemanningen. Dermed fikk vi god tilgang på erfarne tømmermenn. Det er de som gjorde det mulig for oss å bygge bedriften, sier Njål.

I 1992 hadde Øster Hus 22 ansatte. I dag er det rundt 135. 45 av de 90 tømmerne er under 30 år. Firmaet har også 12 lærlinger.

FORMIDLER BEDRIFTSKULTUREN

– Ti av tømmermennene fra 1992 jobber fortsatt hos oss. Det er viktig å ta vare på de eldre fagarbeiderne. Vi nærmest limer dem til oss, sier Njål.

– De erfarne ansatte videreformidler bedriftskulturen vi bygger opp, legger Cato til. Ansatte som ønsker det, får tilbud om videreutdanning. Det er måten å «lime dem til seg» for bedriften.

– Det er et kvalitetstegn å ha høyt utdannet arbeidskraft. Derfor dekker vi utgiftene til å bli byggmester for alle som ønsker det, sier Cato.

– For å lykkes med «å bygge uansett», er vi avhengig av god egenkapital og lave kostnader. Derfor har vi fortsatt liten administrasjon, sier Cato og Njål Østerhus utenfor hovedkontoret på Sandnes. (Foto: Alf Bergin)

FRA ENEBOLIGER TIL FLERMANNSBOLIGER

Nå bygger konsernet boliger fra Hå i sør til Stavanger i nord. 90 prosent av boligene er i egne felt. Eneboliger er blitt sjeldnere. Nå går det mest i rekkehus og firemannsboliger. Det er også noen leilighetsbygg, men maksimalt med fire etasjers høyde.

– Blir blokkene høyere, økes prisene for mye, forklarer Njål idet han tar oss med til Sørbø Hove, et større utbyggingsområde like sør for Sandnes sentrum. Der står Øster Hus for cirka 15 prosent av de totalt 700 boligene, gjennom deres delfelt Sørbøhagane.

NY STADION MED FIRMAETS NAVN

Et foreløpig høydepunkt for firmaet, er klart til avduking så snart smitteverntiltakene tillater det. Sandnes' nye fotballstadion får navnet Øster Hus Arena. Det skulle tas i bruk til sesongstart denne våren, men nå vet ingen riktig når det skjer. Øster Hus Entreprenør stod selv for betongarbeidene.

At de har fått sette navn på det nye stadionet allerede for det er åpnet, synes Østerhus bare er en fordel.

– Når vi er først ute med vårt navn på stadionet, er det det navnet som vil bli husket. Stadionet vil hete Øster Hus Arena de neste 12 årene.

SPONSER LOKALE IDRETTSLAG

Det er fotballaget Sandnes ULF som får Øster Hus Arena som hjemmebane. Laget har vært sponset av Øster Hus siden det i 2008 rykket opp i den nest øverste divisjonen i norsk fotball. I sesongene 2012-2014 spilte laget i Elite-serien.

Selv om elitelag får mest omtale, er Cato og Njål mer

– I dag har vi satt opp vegger i andre etasje, sier tømrerne Tom Christian Todnem og Jørgen Ravndal Jåtten som har jobbet henholdsvis ni og fem år i Øster Hus. (Foto: Alf Bergin)

fornøyde med å se firmanavnet på draktene de sponser til barn og unge. Det er da de når ut til flest. Og de sponser et bredt spekter av idrettslag i regionen.

– Sandnes Ulf spiller oss godt. De får til mye med lite penger, sier de to brødrene som har fått til ganske så mye selv siden de var tenåringer.

Øster Hus Arena blir også en konsertarena, og innvies etter planene 20. juni når det amerikanske hardrock-bandet Kiss besøker byen. ■

I Riska bydel i Sandnes har Øster Hus bygd eneboliger og eneboliger i rekke.

Anders Håre elsker skiflyging, men denne sesongen ble avsluttet før rennene i Planica og Vikersund.
(Foto: Tadeusz Mieczyski)

Megasesong som skihopper, «rusten» med hammeren

- Jeg er nok litt rusten med hammeren, sier Anders Håre etter flere måneder med skihopping.
(Foto: Tore Shetelig)

Frode og Anders Håre tar en pust i bakken.
(Foto: Tore Shetelig)

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

20-åringen kombinerer toppidrett som skihopper med jobb som tømrer i firmaet faren driver. Da denne vintersesongen brått ble avbrutt av pandemien i mars, var det fire måneder siden sist han slo i en spiker.

– Jeg er nok litt rusten, innrømmer han til lokalavisa Bygdeposten som først fortalte om skihopperen og tømreren fra Hokksund i tidligere Buskerud fylke.

Så veldig «rusten» kan han likevel ikke være, for listing er en av hans store styrker, ifølge faren Frode.

FLYR HELST I VIKERSUND

Da konkurransesesongen ble avbrutt, sto det igjen noen av sesongens gjeveste hopprenn, skiflyging i Vikersund og i Planica i Polen.

– Jeg har hatt en megasesong og gledet meg til å avslutte med å fly langt i Vikersund! forteller han om «hjemmebakken».

– Alle hoppere gleder seg til å fly der, forsikrer han.

Det kommer nye muligheter i neste sesong. I 2022 er det VM i Vikersund.

SIKTER MOT A-LANDSLAGET

Målet for den neste sesongen er klart for Anders Håre:

– Jeg må i hvert fall ikke bli dårligere enn i år! Jeg har vært på B-landslaget og tok 35 verdenscuppoeng. Det ble en 17. plass og en 10. plass i kvalifisering som bestenoteringer. Helst vil jeg selvsagt inn på A-laget, så jeg får gjøre mitt beste, men må ta det som det kommer.

Normalt begynner treningene til en ny sesong i mai.

Hvordan det går i år, er det ennå ingen som vet.

– Du må trene og konkurrere om sommeren også?

– Ja, flere ganger i uka er det trening på Olympiatoppen og i Midtstubakken i Oslo. For øvrig kan jeg trene hjemme. Da handler det om spenst (power) og er greit å gjøre før jobb.

HOPPINTRESSERTE RUNDT SEG

Far og sønn jobber sammen i firmaet Jim Håre Byggtjenester AS som Froles far startet.

– Hvordan er det å ha en toppidrettsutøver som eneste ansatte?

– Det går bra, han er jo arvelig belastet med skihopping, ler Frode Håre.

– Jeg drev også aktivt som hopper da jeg jobbet sammen med faren min. Men det krever selvfølgelig at vi er fleksible, og passer på at vi ikke har for store oppdrag når det går mot treningssamlinger og reiser. Dessuten hjelper det på at kundene våre er interesserte i hopp og har forståelse for at det kan gå med litt mer tid enn det som ville vært normalt, sier han.

Før og etter påske var de to innleid til et annet firma og for å rehabilitere et hus i Hokksund.

– Det er greit å jobbe for andre og spesielt når oppdraget er her i Hokksund så det er kort vei å reise, legger Frode Håre til. ■

HOKKSUND: Siden Anders Håre tok svennebrevet for snaut ett år siden, har han oftere spent på seg hoppskia enn han har svingt hammeren.

Listing er en av spesialitetene. (Foto: Frode Håre)

FAKTA

FOLLDAL BYGG AS

Etablert i 2009 av Ove Meisal, Odd Roar Ryfetten og Geir Arne Vangskåsen. De tre eier og driver fortsatt bedriften. To ansatte og en lærling i tillegg til eierne. Utfører ulike oppdrag fra rehabilitering til nybygg, og spesielt nye hytter i Folldal og nabokommunen Stor-Elvdal. Omsatte for om lag 5,5 millioner kroner i 2018.

Hytte med tre inne, ute og på taket

STOR-ELVDAL: Lange takutstikk, tretak i malmfuru og grov furukledning, preger ei spesiell hytte som Folldal Bygg har reist på fjellet i Stor-Elvdal.

AV HARALD VINGELSGAARD
POST@BYGGMESTEREN.AS

– Det var et spennende, artig og utfordrende prosjekt, noe helt annet enn vi pleier å bygge! sier daglig leder Ove Meisal i Folldal Bygg ved hytta som har panoramautsikt over fjellene i Rondane.

Hytta ligger oppunder høyfjellet i Sollia i Stor-Elvdal kommune. Der er den bygd mest mulig i pakt med naturen – på ei naturtomt.

De utvendige veggene er kledd med svært grov, spesiallagd furukledning som er 28 millimeter tykk og 280 millimeter bred. Kledningen er behandlet med jernvitriol.

– Vi bruker materialer fra lokale produsenter. Den utvendige kledningen er skåret på Nye Rettsida Høvleri i Folldal og taket er levert av Alvdal Skurlag i nabokommunen, sier Meisal.

TO DELER UNDER SAMME TAK

Hytta er 90 kvadratmeter og består av to deler under samme tak. I den minste delen er det toalett, bod og soverom. I den største delen er det en gang, soverom og kombinert kjøkken og stue. I det store rommet med kjøkken og stue, har Folldal Bygg lagt kvistfri panel, med skjult innfesting, både på veggene og i himlingen. Denne panelen er om lag ni centimeter bred.

I stua er det kvistfri panel med skjult innfesting på vegger og i himlingen.

Tømrer og medeier Odd Roar Ryfetten, tømrer Eldar Slåen og daglig leder Ove Meisal foran et tilbygg til en 1970-talls bolig i Folldal.

Odd Roar Ryfetten fester plater på veggen i tilbygget.

- ➔ Stua har store vinduer i hjørnet som vender mot Rondane, slik at man kan sitte der og se ut på de karakteristiske og majestetiske fjelltoppene Rondeslåttet, Høgronden og resten av den mektige naturen.

De utvendige kledningsborda er 28 centimeter breie og er behandlet med jernvitriol.

STOLTE AV HYTTA

Hytta ble ferdig i høst. – Vi er stolte av den, hytta er blitt veldig fin, synes Meisal. Byggherren er en som går mye på ski og jakter rype. Sollia er et perfekt sted for slike hobbyer.

STARTET I FINANSKRISA

Folldal Bygg ble startet i 2009 av tre kolleger som alle ble permitterte fra et laftefirma da finanskrisa slo inn og markedet for kostbare laftebygg ble dårlig.

– Vi fant ut at vi ikke kunne gå uten arbeid. Derfor startet vi vår egen bedrift. Vi fikk først en liten laftejobb, og deretter et større restaureringsprosjekt. Siden har det gått slag i slag, sier Meisal som fortsatt eier og driver firmaet sammen med de to kollegene Geir Arne Vangskåsen og Odd Roar Ryfetten.

Bedriften holder til i fjellbygda Folldal, en liten kommune med bortimot 1 600 innbyggere nordvest i Hedmark. I denne fjellkommunen er det flere små tømrerbedrifter og mange tømrere som driver alene. Folldal Bygg har mer enn nok å gjøre hele tida.

– Hvordan lykkes dere i Folldal?

– Vi sørger for godt utført arbeid til riktig pris. Her jobber vi i et så lite samfunn at om vi skulle utført dårlig arbeid eller priset oss for høyt, ville vi vært ute av markedet ganske fort, sier de.

Nå har de med seg to tømrere og en lærling, og dermed har firmaet en ideell størrelse:

– Seks mann er passe stort for oss i Folldal. Nå har vi ingen planer om å bli større.

Snart skal firmaet i gang med to hytter på et nytt hyttefelt ovenfor Folldal sentrum. Hyttene leveres med prekutt og med vanlig standard panel inne og ute. Også utenom disse hyttene, har firmaet et stadig tilsig av nye jobber. ■

FOR DEG SOM JOBBER I TØMRERFAGET

TØMREREN

**TEMA:
VERNE-
UTSTYR**

**TEST: VERKTØY
TIL SKJULT
INNFESTING AV
TERRASSEBORD**
SIDE 22

**SPONPLATER AV
RESIRKULERT
TREVIRKE**
SIDE 31

Tømrer Thorbjørn
Nordskaug med
testvinneren.

CAMO ER BEST I SKJULT INNFESTING

Tre testlag har prøvd fire forskjellige verktøy til skjult innfesting av terrassebord, og utpekt hver sine favoritter - men kåret Camo til testvinner.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Selv om det er små forskjeller mellom verktøyene, mener alle at Camo er vinneren. Tømrer Thorbjørn Nordskaug går enda lenger, han sier:

– Camo er vinneren, som en Mercedes blant verktøyene!

På de to andre testlagene får MFT fra Hikoki og Fast fra Habo også gode karakterer, om ikke helt topp på alt.

– Til vårt formål som var å skru royal-

impregnerte terrassebord, viste MFT seg som den beste, selv om Camo innfridde de høye forventninger jeg hadde, sier Alexander Hagen på det andre testlaget.

– Jeg er enig i at Camo er best, men synes Deck Tool Fast er nesten like god, sier ➔

FIRE VERKTØY I TESTEN: Fast med avstandsrikke, MFT med avstandsrikke, Essve HSD og Camo.

KARAKTERSKJEMA TEST

KARAKTERER FRA 1 SOM BEST TIL 5 SOM DÅRLIGST, PRIS GJELDER UT I BUTIKK OG ER INKLUSIVE MOMS.

	PRIS INKL. MVA. VERKTØY PR STK/ 1 000 SKRUE	BRUKER- VENNLIG- HET	KVALITET, NØYAK- TIGHET	SKRUENE FØRER TIL SPREKKER	SKRUENE GÅR HELT INN	TILPASSE ULIKE BREDDER	TOTALT	PLASSE- RING
Atero CAMO Skruemal	533,- 2 515,- Freseskrue A4	1	1	1	1	2	1,2	1
HABA Deck Tool Fast	226,- 1 212,- 4,8x60 skrue A4	1,3	2,3	2	2	2	1,92	2
Hikoki MFT verktøy	398,- 2 694,- Skrue A4	3	1,5	2,5	2,5	2	2,3	3
ESSVE HDS Montering	978,- 2 996,- HDS Skrue A4	2,6	2	3	2,6	2	2,44	4

FAST er den eneste som kan brukes til å skru i 45 grader. Det er dessuten lettest å se hvor skruene går med den.

MFT: Ei altfor stram fjær trekker ned inntrykket for MFT.

ESSVE HSD får pluss for at verktøyet er lett i seg selv, og lett å justere til ulike bredder.

TESTET ETTER TUR: Håvard Martinsen og Alexander Hagen testet verktøyene etter tur da de la om en stor plattning.

byggmester Vidar Strømdahl i det tredje testlaget.

ETT MINUS VED CAMO

I testen er fem forskjellige kriterier vurdert med karakterer. Camo får toppkarakter på fire: Brukervennlighet, kvalitet/nøyaktighet, skruene gir sprekker, og skruene går helt inn. På det siste kriteriet, tilpassing til ulike bredder, får Camo den nest beste karakteren 2.

Det har sannsynligvis sammenheng med at en kan skru 83-120 mm med ett verktøy, men må bytte til et annet dersom det skal skrus noe breiere. Den får likevel positiv omtale for at den kan brukes helt ned til 83 mm bredde.

GODT ERGONOMISK GREP

Andre kommentarer er at Camo har det beste ergonomiske grepet og er det eneste med skruer som kan brukes nær skjøtene. Skruene som hører til, freser ut treverket så en unngår sprekker. Selv om testerne mener det ikke er nødvendig med lask i skjøtene med denne, slik man må med de andre verktøyene, bør man laske også med Camo, spesielt på royalimpregnerte bord, anbefaler leverandøren.

På den negative sida, nevnes at Camo er ustabil fordi den er smal. Én mener den godt kunne være to cm breiere.

En kort og konisk avstandskloss er en fordel i de fleste sammenhenger fordi verktøyet glir lett opp og ned på borda. Men nettopp fordi det glir så lett, kan det også hoppe opp om man må presse inn bordet og derfor ikke får holdt i verktøyet, er en annen innvending.

MFT: TUNG I FJÆRA, MEN STABIL

– MFT fra Hikoki er et stabilt verktøy, tungt og med ei fjær til å justere bordbredden som

er altfor hard, fastslår to av testlagene.

Mens tredjemann mener det går greit etter hvert å justere med den, og den er stabil om man skal holde et bord med den ene handa og skru med den andre.

Den harde fjæra og en ru overflate på avstandsklossen som stikkes ned mellom borda, førte til riper noen ganger. Produsenten har nå kommet med en ny veileder for å forhindre det. Anbefalingen er å vende verktøyet til side for at det lettere skal løsnes fra bordet.

MFT får et minus for at den ikke kan justere til forskjellige avstand mellom borda i montasjen. Men det følger med to brikker med ulike tykkelser, 3, 4, 5 og 6 mm. Det regnes som et stort pluss!

– Sånne kunne flere levert med verktøyet, lyder en appell.

FAST - LETT Å JUSTERE

Deck Tool Fast fra Habo er den eneste som er lagd i plast. Den er lett, og kan virke bra, selv om holdbarhet og varighet over tid trekkes i tvil.

Den er brukervennlig fordi den er lett å justere og flytte med seg og den er stabil fordi den er så bred og lav.

Som den eneste, kan den brukes til å skru skruer i 45 grader og det er lett å se hvor skruen går.

Den er enkel å justere i bredden, men har bare én tykkelse på avstandsklossen. Dermed må tommestokk, knivblad eller tilleggsutstyret «deck spacer» tas i bruk om avstanden skal være mer enn 2 mm.

ESSVE: HÅNDTAKET TREKKER NED

Det er desimaler som skiller Essves HDS Montering fra tredjeplassen, og det er særlig håndtaket som trekker ned. Det er oppreist,

og burde vært lagt ned, er en kommentar. Med det stående grepet blir det vanskelig å presse ned mot bordet.

Verktøyet får pluss for å være lett i seg selv og at det er lett å justere. Avstandsklossen er standard 3 mm, men kan skiftes til 4, 5 og 6 mm, som er en fordel. Men det trekker ned at avstandsklossene er festet med to unbrako-skruer som kan bli borte i verktøykassa. Dessuten har avstandsklossen en ru overflate mot bordkanten slik at den ikke glir så lett opp igjen.

Det er ulik oppfatning om hvor gode skruene til Essve er. Fra helt topp «pene skruehull» til bønn, og i mellom er det én som legger vekt på behovet for lasking i skjøtene. Noe det også er med Fast og MFT, men ikke Camo, mener han. ■

VANSKELIG: Håndtaket står opp på Essve HSD og gir en vanskelig arbeidsstilling.

TESTLAGENES VURDERINGER

TØMRER THORBJØRN NORDSKAUG:

CAMO ER MERCEDESEN

TESTET PÅ VARMEBEHANDLET FURU

Camo: En klar favoritt selv om jeg aldri har prøvd skjult innfesting før. Den virker presis og skruene gir ikke sprekker.

Essve HSD: Er inne på noe, men det blir feil arbeidsstilling med håndtaket stående.

MFT: Altfor hard fjær som kan føre til riper og skader i bordkanten når den skal tas opp.

Fast: Smart måte å sette skruene, men den virker upresis og slarkete. Den er lagd av plast, og antakelig best for en hobbybruker som bare skal skru én terrasse.

TØMRER ALEXANDER HAGEN:

MFT STABIL OG GOD TIL VÅRT GULV

TESTET PÅ ROYAL IMPREGNERT FURU

MFT: Verktøyet ga et dårlig førsteinntrykk som tungt og klumpete, men viste seg å være stabilt og godt til royalimpregnert gulv som vi la. Fjæra er nok litt stram, men det gikk greit å justere den etter hvert.

Camo: Svært god brukervennlighet og med testens beste håndtak. En enkel skrue til justering mellom forskjellige bordbredder og den eneste i testen som tar bord ned til 83 mm!

Bare med den kan vi skru nære skjøten uten å laske, veldig positivt! Men den kan være ustabil om man ikke får holdt den nede. Likevel en testvinner!

Essve HSD: Lett verktøy som er lett å justere i bredden med ett håndgrep. Lett å skifte avstandsrikker. Stående grep er ikke godt ergonomisk!

Fast: Lett å bruke og justere, lett å flytte med seg og stabil fordi den er så brei. Testens styggeste skruer selv om den ikke fliser så mye.

Plastmaterialet kan gi den kort levetid, og den er derfor best egnet til hobbybruk.

BYGGMESTER VIDAR STRØMDAHL:

FAST DELER FØRSTEPLASS

TESTET PÅ ROYALIMPREGNERT FURU

Fast: Enkel justering i bredden, den eneste man kan se hvor skruene går og den eneste man kan bruke til å skru i 45 grader. Avstandsklossen er tynn og delt på midten slik at den er lett å få opp når skruen er skrudd i. Verktøyet er lavt og stabilt. Siden det er i plast, kan det være mindre holdbart, men om prisen er lav nok, kompenserer det! Den deler første plass med Camo.

Camo: En god avstandskloss som er konisk og ikke går så dypt. Derfor glir den lett av bordet igjen. Den er en favoritt, men virker ustabil fordi den er så smal. Den burde vært to cm breiere.

MFT: Stødig og enkel, veldig positivt at den har med en rød avstandsrikke med flere tykkelser! Den er god mot bord som kuver.

Essve HSD: Feil håndtak, ikke lett å presse med. Den eneste som man kan bytte avstandsrikke, men det blir for mange skruer og deler som lett kan bli borte.

- Camo er som Mercedes blant verktøyene! mener tømrer THORBJØRN NORDSKAUG.

- Til vårt formål fungerte MFT best, sier tømrer ALEXANDER HAGEN.

Byggmester VIDAR STRØMDAHL er begeistret for Fast fordi den er stabil og enkel å bruke.

TETT I MASKA

- Håndverkere som må følge smitteregler på byggeplasser, bør ikke bruke papirmasker, men gode korttidsmasker eller halvmaske, sier Bård Kulseth i Skydda Norge.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

For å få tilstrekkelig beskyttelse mot virus, bakterier og sporer i lufta, er det såkalte partikkelmasker (også kalt støvmasker) som gjelder.

Enklere papirmasker eller hjemmelagde munnbind vil ikke oppfylle smittereglene. Slike masker må også justeres hele tida, kastes etter bruk og blir dyrere på sikt.

– Vanlig munnbind gir falsk trygghet og beskytter ikke mot koronasmitte. Det blir som å sette plaster på et beinbrudd. Du trenger maske med filter som hindrer viruset i å pustes inn, sier Kulseth.

VELG TETTEST FILTER

Det er tre standarder på maskene: P1, P2 og P3. P3 har det tetteste filteret og tar bort omlag 99% av partiklene i luften når du puster inn.

– Som privatperson kan man bruke P2 masker, mens helsepersonell må bruke P3. Den stopper garantert virus. Har du saneringer eller lignende arbeid fra tid til annen, trenger du masker som dekker hele ansiktet.

– Jobber du i tungindustrien, sanerer asbest eller muggsopp inne, er det krav om helmaske, forklarer Kulseth som har jobbet med verneutstyr hos Skydda i 20 år.

PLANLEGG BRUK AV MASKER

Bruk av hel- og halvmasker er ikke et behagelig tiltak. Kulseth anbefaler å prøve

HALVMASKER med filter beskytter godt mot ulike partikler og oppfyller kravene til smittevern når håndverkere arbeider. Den er rimeligere i bruk over tid enn engangsmasker. (Foto: MSA)

HELMASKER er de tryggeste maskene du kan bruke. De har ca 200 ganger renere luft inne i masken enn utenfor, mot 50 ganger i halvmasker.

flere masker før kjøp og velge den som passer ansiktet best. De leveres som regel i størrelsene S, M og L, men et firma bør ikke regne med at en maske passer til alle ansatte.

– Et viktig poeng er at vi som har skjegg eller noen dager stubb, ikke kan gå med halvmaske: da slipper du inn ufiltrert luft fra sidene. Du må være barbert eller bruke helmaske som får tilført luft, forklarer Kulseth.

Men har du ordentlig helskjegg, er ikke helmaske behagelig å bruke heller.

– Det er tyngre å puste i maske og uansett må du regne med litt ubehag, sier Kulseth og legger til at bruken av maskene bør planlegges: Se på øktene for å unngå ventetid, og planlegg pauser.

GOD MASKE ER LIVSVIKTIG

Kulseth anbefaler å kjøpe åndredrettsvern fra etablerte merker som Zekler, Sundström og 3M. Da er det enkelt å få tak i nye deler til masken om et år eller tre.

– Korttidsmasker fungerer til sin bruk, men jeg er ikke glad i dem. Jeg ville heller brukt halvmasker som koster litt mer og tåler mye. Med godt vedlikehold har du en maske som varer i 10 -15 år, sier Kulseth og påpeker at utstyret bør stelles godt.

– Masken må vaskes eller renses etter bruk. Du tar av ventiler samt filtre og legger masken i vanlig såpe og vann.

I starten har du jo også renseservietter som følger med, som kan brukes ute.

Skydda har aldri opplevd så stor etterspørsel etter åndedrettsvern som nå. Helsevesenet får alt grossisten klarer å levere. Bedriften har også donert bort tusenvis av masker og andre hjelpemidler.

FILTERET settes inn i leppa til halvmasken og så har du en fantastisk partikkelmaske med P3 filter, sier Kulseth som særlig anbefaler denne løsningen for håndverkere.

– Vi tror tilgangen vil bli bedre på sikt, men dette er ettertraktet utstyr som må bestilles frem i tid. Vi har inne ordrer fra industri

og byggebransjen som ikke kan leveres før i juli eller august, sier regionsansvarlig Bård Kulseth. ■

– P2 masker tar ca 98 prosent av partiklene, mens en P3 maske tar 99,7 prosent av alle partikler som støv og virus, sier regionsansvarlig Bård Kulseth i Skydda.

FAKTA:

VERNE-MASKER

■ Det er to hovedtyper åndedrettsvern; filtrerende og luftforsynt (trykkluft/motordrevet).

■ Opplæring i riktig bruk av åndedrettsvern er viktig for å kunne jobbe på en god og trygg måte.

■ Les bruksanvisningen og få prøvd ut filtre og feste før oppdrag. Brukstiden før pauser/bytte varierer med arbeidsintensitet, temperatur og type filter.

■ Masken må rengjøres og eventuelt desinfiseres etter bruk. Oppbevar masken i kassen du fikk den i.

■ Du må velge en type åndedrettsvern som passer godt til ansiktsformen. Skjeggvekst vil hindre masken i å tette mot ansiktet. Munnbevegelser vil også øke lekkasjefaren.

■ Munnbind er ikke åndedrettsvern, men beskytter andre mot dråpesmitte. Munnbind kan også i mindre grad beskytte mot sprut, partikler og gasser, men er ikke noe alternativ til vernemaske.

ØYEVERN OG BRILLER

Vi spør alle parter i byggebransjen om riktig bruk av øyevern.

Visir på hjelm er EN166-godkjent som vernebriller.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

NÅR SKADER HÅNDVERKERE SYNET?

– Den vanligste, alvorlige øyeskaden skjer ved pussing eller skjæring av metall med vinkelsliper. Varme partikler lurar seg inn under vernebriller som ikke er tette nok, sier øyelege Kristen Realfsen.

ØYELEGEN: - Mange av håndverkere jeg behandler sier at «jeg bruker vernebriller vanligvis, men så skulle jeg bare...» og så fikk de et fremmedlegeme inn på øyet, sier øyelege Kristen Realfsen. (Foto: Bergen Øyelegesenter)

Før skadet håndverkere seg når de slo med meisel eller slegge og det skjøt opp splinter. Noen av disse gikk tvers gjennom øyet.

– Slike perforerende skader er det færre av nå. Maskiner har overtatt mye av det arbeidet, mener Realfsen som har behandlet uheldige øyne siden 1981.

– Kan du huske noen alvorlige skader ved bruk av spikerpistol?

– Nei, sier øyelegen som heller advarer mot etsende væsker.

– Syrer, alkaliske såper og løsemidler kan ødelegge hornhinnen. Vi ser heldig-

VINKELSLIPING kan slynge brennende partikler inn på øyet i stor fart. Slike skader kan påvirke synet resten av livet. (Illustrasjon: Makita)

vis få slike lutskader, men dette er en fare som håndverkere må være obs på, advarer Realfsen.

KAN VERNEBRILLER BRUKES FEIL?

– Ja! Mange øyeskader skyldes feil bruk av vernebriller. Det er mange typer øyevern, derfor må brillen tilpasses arbeidet.

– Det er viktig at brillene sitter godt på ansiktet og har riktig størrelse. I dag får du vernebriller som ikke bare beskytter øynene, men gir deg mye bedre kontraster inne. Eller ute i snø og sol. De beste vernebrillene, som Uvex blant annet, er også permanent duggfrie, forklarer Bård Kulseth i Skydda Norge.

Visse arbeidere krever tetsittende vernebriller (goggles) for eksempel til sprutende-, kutte-, slipe-, bore- og skjærearbeider, samt arbeid med kjemikalier og fersk betong.

ER VISIR PÅ HJELMEN LIKE BRA SOM VERNEBRILLER?

Visir på hjelm er EN166- godkjent som vernebrille. En del bedrifter bruker likevel vanlige vernebriller fordi visir er lettere å bruke feil – noe som har medført øyeskader. Hjelmontert visir kan ikke erstatte goggles (tetsittende vernebriller).

HVA MÅ VERNEBRILLER HA?

De må være EN 166-godkjente i optisk klasse 1. Klart eller farget (gule/oransje)

glass med UV-filter, anti-refleks, antismuss, antidugg og herdet overflate (lengre levetid). Oppbevares i slagfast boks.

JEG BRUKER BRILLER, ER DET NOK?

Vanlige briller kan ikke erstatte vernebriller. Trenger du vernebriller med styrke, skal arbeidsgiver dekke dette.

ER DET PÅBUDET MED VERNEBRILLER PÅ BYGGEPLASS?

– Det er et komplekst spørsmål. Det er ikke et krav å bruke vernebriller, men det er et krav å risikovurdere arbeidene og beskytte seg mot f.eks. sprut fra skyting med spikerpistol, svarer fagkonsulent Tor Ole Larsen i Byggmesterforbundet. Han har skrevet følgende setning i håndbok om rutiner for arbeidere på byggeplass: «*Vernebriller: Brukes alltid ved arbeider som kan medføre sprutskade*».

PÅKREVET: Mange entreprenører krever vernebriller 24/7. Det betyr ikke at kravet er absolutt, etter en risikovurdering kan man arbeide uten på en byggeplass.

– Så er det opp til arbeidsgiver å håndheve dette. Da bør også arbeidsgiver gjøre vernebriller tilgjengelig og enkle i bruk slik at de er der når arbeideren trenger dem, sier Larsen.

MÅ SITTE GODT: – Det er viktig at brillene sitter godt på ansiktet, sier Bård Kulseth i Skydda Norge.

HVA MENER ARBEIDSTILSYNET?

– Det er ikke et generelt påbud om personlig verneutstyr på byggeplasser, men en del store entreprenører har innført plikt til bruk av briller/øyevern på alle byggeplasser. ➔

LÆRLINGER OG UNGE TØMRERE ER

UTSATTE: Tømrere som sager, fester og skyter, får sjelden alvorlige øyeskader. Men lærlinger og yngre tømrere er mer utsatt og bør verne seg.

TEMA: VERNEUTSTYR

Dette på lik linje med at de har satt krav om bruk av hjelm, vernesko med mer, forklarer seniorrådgiver Anne Marie Lund Eikrem i Arbeidstilsynet.

– Hva med vernebriller og hvordan reageres det på manglende bruk av disse?

– Øyevern kan være aktuelt der det er behov for beskyttelse av øyne mot støv, væsker, skitt, spon mm. Brudd på dette punktet vil vanligvis følges opp med et pålegg, sier seniorrådgiver Eikrem.

BØR JEG HA PÅ VERNEBRILLER MED SPIKERPISTOLEN?

– Bruker av spikerpistolen må bruke vernebriller med front og sidebeskyttelse mot prosjektiler. Det er arbeidsgivers ansvar at bruker og andre i nærheten til enhver tid har riktig verneutstyr i forhold til håndtering og bruk av spikerpistolen, svarer en produsent.

Produktsjef David Klingvall i Motek er enig.

– Ja, det er påkrevd. Det er alltid en risiko for prosjektiler som kan komme i retur mot brukeren når man bruker en spikerpistol. Annet verneutstyr er ikke påkrevd på grunn av pistolen, men er ofte en god idé i en total risiko-bedømming på byggeplassen, sier David Klingvall. ■

GULE vernebriller gir bedre kontraster til arbeidet.

Tømrer Thomas Tjemsland sørger for grundig vask av saga når arbeidsdagen er slutt. (Foto: Espen Skjærholt)

VI VASKER VERKTØYET HVER DAG

Hyppig håndvask og rengjøring er en del av den nye hverdagen for byggmestre og håndverkere.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Bbygg- og tømrermester Skjærholt AS i Oslo har innført nye rutiner for vask av på byggeplassen og i brakkene.

– Brakkene vaskes flere ganger i uka, og jobben gjør tømrerne etter tur, forklarer Espen Skjærholt.

– Nye vaskerutiner er innført for å være føre var. Før ble det vasket når det var skittent, nå skal det vaskes minst annenhver dag. Dessuten må alle bidra med å vaske felles verktøy. Når arbeidsdagen er over, skal håndsag, bordsag, spikerpistol og aggregat vaskes med vann og såpe før de vaskes med sprit. Vann og såpe er jo det beste og spritvasken gjør vi for sikkerhets skyld i tillegg, fortsetter han.

FØLGER FORNUFTEN

Firmaet driver mest med rehabilitering og tilbygg rundt omkring i Oslo.

– Nå bruker vi alltid hansker og alle bruker

Bygg- og tømrermester Espen Skjærholt.

bare sitt eget håndverktøy. Masker bruker vi hvis vi mener det er behov for det, sier Skjærholt.

– Det høres som dere tilpasser dere godt til denne situasjonen?

– Mye handler om sunn fornuft og god hygiene. De ansatte skal møte nyvasket på jobb, vaske hendene før og etter lunsj og før de reiser

hjem. Dessuten passer vi på å holde avstand til hverandre, når vi jobber og når vi spiser. Vi arbeider på hver vår kant så lenge det er mulig, forteller Skjærholt.

Når tømrerne må låne toalett hos kunden, er det satt fram egen såpe og lagt inn håndklær til tømrerne.

INGEN HAR VÆRT SJUKE

– Så langt er alle friske. Vi er 12 ansatte med meg og ingen har vært sjuke. Vi hadde én som trodde han var smittet av korona, men det viste seg heldigvis å være forkjølelse som gikk fort over, sier Skjærholt.

PRODUKTER

HULTAFORS DM60 / DM120

DIGITALE VATERE

Hultafors lanserer solide, digitale vaterer som sikrer nøyaktige målinger ned til en tidel av en grad.

Vateret fungerer like bra opp som ned, da vendes de digitale tallene automatisk for enkel avlesning. Skjermen har bakgrunnslys for å lettere se tallene under ulike lysforhold, det er også mulig å spare på tidligere måleresultater.

Et lydsignal indikerer tydelig når man oppnår rette vinkler som 0° og 90°.

Vatrene Hultafors DM 60 og DM 120 har også integrerte magneter som gjør dem lette å feste til metall. De som ikke trenger den funksjonen, kan velge modellen Hultafors D60.

Måleområdet for vateret er 360° og delt inn i fire 90° soner. Den digitale delen slår seg automatisk av etter fem minutter for å spare batteri. (Foto: Hultafors)

Sikringen festes til mobilen enten via hull i futteralet eller med en medfølgende 3M Pad Eye som du klistrer på futteralet eller selve mobilen. (Foto: Gear Keeper)

MINI GEAR KEEPER

FALLSIKKERT MOBILFESTE

Mini Gear Keeper er en lett sikkerhetsline som festes til mobilen og sikrer denne mot korte og lange fall.

Sikkerhetslinen kan enkelt kobles fra når du skal ha lengre samtaler eller bruk. Produsenten forklarer at sikkerhetslinen ikke trekker mobilen tilbake i lomma, så kraftig er den altså ikke.

Foto: Innherred Renovasjon

Direktør i Innherred Renovasjon, Geir Tore Leira, og prosjektleder hos Innherred Entreprenør, Pål Erik Lyngstad, pakker fornøyd opp de første resirkulerte sponplatene.

INNHERRED RENOVASJON

SPONPLATER AV RESIRKULERT TREVIRKE

– Det er første gangen slike plater blir produsert i Norge, sier Innherred Renovasjon og Retura IR om sin nye sponplate som foreløpig består av 40% resirkulert trevirke.

Platene er produsert av bedriften Arbor i Hattfjelldal kommune i Nordland. Arbor kjører ut sponplater fra sin fabrikk, og henter gjenbruksflis på tilbaketuren.

I 2019 fikk Retura IR i gang en helt ny produksjonslinje på flisanlegget sitt på Skogn i Levanger. Som de første i Norge får de nå ut nok metall og annet som ofte følger med

i trevirket, og kan levere ren flis som egner seg i produksjon av nye sponplater. Dette er et viktig steg mot å nå norske og internasjonale mål om at mest mulig avfall skal materialgjenvinnes

De nye sponplatene inneholder foreløpig 40% resirkulert trevirke, men målet er å øke andelen til opp mot 70%. Platene tilfredsstiller alle krav til norsk kvalitetsstandard, og er dermed av like god kvalitet som en vanlig sponplate.

FINJA SPRENGMØRTEL

SPRENGER FJELL OG STEIN MED MØRTEL

Finja Betongs Sprengmørtel (Snigeldynamit) fjerner – uten lyd eller vibrasjoner – større steiner, fjellknauser og betong.

Ved å bore en rekke hull i objektet og deretter fylle disse med Sprengmørtel, får man en langsom og effektiv prosess som forvandler store steinformasjoner til småstein som i de aller fleste tilfeller kan kjøres bort med en trillebår. Løsningen er etsende, men ikke klassifisert som miljø- eller brannfarlig.

– Siden du verken trenger å søke tilatelse eller besiktige nærliggende bygninger, er dette et produkt som alle kan og har lov til å bruke, skriver produsenten Finja.

TRONDHJEMS IKKE ENIG I REGIONSTRATEGIEN

Trondhjems Byggmesterlaug er ikke enig i Byggmesterforbundets vedtatte strategi om å styrke seg lokalt gjennom regionledere, framgår det av årsberetningen for 2019.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

I årsberetningen som byggmesterlauget vedtok i slutten av april, skriver styret at de har et godt samarbeid med Byggmesterforbundet Nord-Trøndelag og NHO Trøndelag. – Det holder i massevis for vår del, heter det.

Byggmesterlauget mener et regionapparat som Byggmesterforbundet sentralt satser på i sin strategi, ikke er godt nok gjennomtenkt og derfor mangler realisme.

Strategien det vises til, ble vedtatt på landsmøtet i 2017, men verken Trondhjems Byggmesterlaug eller noen andre stemte mot den.

SKULLE VÆRT EN EGEN SAK

– Spørsmålet om regionledere burde vært behandlet på en annen måte, sier Anders Øiaas, den nå avgåtte oldermannen som var med på det aktuelle landsmøtet og var oldermann da den siste årsberetningen

ble skrevet.

– Det er kritikkverdig at denne saken er fremmet som en del av en lang og omfattende strategi på et landsmøte. Den burde vært tatt opp som en egen sak som også gjorde det klart hvordan stillingen skal finansieres og hva regionlederne skal drive med.

– Hva sier du til at tre regioner har fått dette til som et spleiselag med forbundet sentralt?

– Jeg mener deler av medlemskontingenten fra hele landet er med og finansierer regionledere i tre regioner. Her i Trondheim har vi en daglig leder som fungerer som en regionleder, men som vi finansierer selv.

FORSKJELL PÅ ØNSKER OG REALISME

– Skjønner du at det kan oppfattes illojalt at et laug går så hardt ut mot et enstemmig landsmøtevedtak?

– Nei, det er jeg ikke enig i siden dette ble vedtatt sammen med mange strategitiltak. Jeg husker godt at vi diskuterte blant annet strategipunktet om medlemsutvikling på landsmøtet, og jeg etterlyste nytenkning. I tillegg ble mange andre punkter i strategiplanen grundig debattert. Det kan være stor forskjell mellom strategiske ønsker og strategisk realisme. Dette gjelder i alle fall strategien rundt

Anders Øiaas var oldermann fra 2016 til april i år.

regionsutvikling. Jeg var ikke uenig i at regionsapparatet kan være en del av en strategi, men iverksettelsen av den og avklaring rundt de økonomiske rammene, bør være en egen landsmøtesak etter nærmere utredning av styret. Det er tross alt en stor kostnad å ha mange nye regionledere på forbundets lønningsliste. For å sette det på spissen, så spør det om medlemmene er interessert i betale en vesentlig høyere kontingent for å finansiere alle de regionlederne som er tenkt. Strategipunktet rundt medlemsutvikling og medlemsrekruttering burde ha fått mye større oppmerksomhet, mener Øiaas.

ODDMUND SAND TAR OVER I TRONDHJEMS

Oddmund Sand er valgt til ny oldermann i Trondhjems Byggmesterlaug, 13 år etter at han hadde vervet sist. Han overtar etter Anders Øiaas som har hatt vervet siden 2016. Med seg i styret har Sand: Arve Lund, Andreas Johnsen og Roger Grindflaten.

POPULÆR LOKAL

En lokal anbudstjeneste er positivt tatt imot og får større oppmerksomhet i Oslo og Akershus.

Lokalforeningens anbudstjeneste blir regnet som en god medlemsfordel. Foreningen har derfor valgt å markedsføre tjenesten bedre, og fikk i fjor flere henvendelser fra private og fra medlemmer som har behov for hjelp eller ledig kapasitet, viser årsberetningen.

Foreningen har for øvrig satset mer på rekruttering av medlemmer ved å besøke aktuelle bedrifter. Det har gitt resultater idet 20 medlemmer har meldt seg inn som

Regionleder Anne Marti Stork leder det digitale årsmøtet i Nord. Deltakerne på bildet er Hans-Are Nilsen, og nede: Jonny I Hansen og Frank Lindseth.

ROLIG OG DIGITALT ÅRSMØTE I NORD

Lokalforeningene i Nord og i Salten har holdt sine årsmøter digitalt, og møtene gikk fint, men med færre deltakere enn før.

– Vi hadde seks deltakere i begge årsmøtene, mens det pleier å være 20. Etter litt innloggingsproblemer, gikk det fint, sier regionleder Anne Marit Stork som slår fast at det jo ikke er det samme som å møtes på ordentlig.

Møtene gikk greit med godkjenning av både årsmelding og regnskap.

MASSIVTRE OG SERIØSITET

Årsmeldingen forteller om flere kurs som er gjennomført i regionen som omfatter lokalforeningene i Tromsø og omegn og Salten. Det mest omfattende dreide seg om bygging med massivtre. Regionen har ellers jobbet mye med rekruttering til bygg og anlegg og seriøsitetsregler i kommunene. Regionen samarbeider med A-krimssenteret i Bodø og har en sentral rolle i å etablere en uropatrolje.

NESTLEDESKIFTE I NORD

I Nord, Tromsø og omegn, ble det valgt ny nestleder. Trond Bjørnstad kom inn, og Hans-Are Nilsen, Nord Tre, gikk ut. For øvrig ble Bjørn Skoglunn gjenvalgt som leder. Styremedlem Ingebrigt Mogaard, Byggmesteren Tromsø, var ikke på valg.

ANBUDSTJENESTE

erstatning for 11 som gikk ut i løpet av fjoråret.

Seriøsitetsarbeid gjennom Fair Play Bygg og arbeid med å fremme seriøsitetskrav i anskaffelser, har vært andre viktige satsinger.

GJENVALG I STYRET

I valgene på det digitalt gjennomførte årsmøtet, ble nestleder Kenneth Frostrud Werner gjenvalgt for to år, og Torstein Lium og Thomas Jacobsen valgt som styremedlemmer. Styreleder Einar Johansen og styremedlem Thor-Erik Grønvold var ikke på valg.

BRANSJEREGISTERET

VINDUER OG DØRER PRODUSERT I NORGE

NORDVEST
VINDUET

WWW.NORDVESTVINDUET.NO

Snekkerverksted KJØKKEN - BAD - GARDEROBE SPESIALINNREDNINGER

AUST VOLL
TRE & DESIGN

Aust Voll Tre & Design
Heigreveien 148, 4312 Sandnes Tlf: 51 66 11 34
E-post: post@austvoll.no www.austvoll.no

VERKTØYSLIPING AS

Henter og leverer på østlandet

www.verktoysliping.no

Mobil 932 11 439 / 997 93 140
Gamle Dalsveg 134, 2032 Maura

E-post: verktoysliping@icloud.com

SLIPEVERKSTED FOR:

Sagbruk
Treindustri
Metallindustri
Byggentreprenør
Skogentreprenør
Private

Salg av verktøy

Tlf. 24 14 66 30

Kalkyleverktøy for håndverkere
og takstfolk

www.byggdata.no

BYGGMESTERFORBUNDET

MEDLEMSKAP LØNNER SEG!

Telefon: 23 08 75 77 E-post: hei@byggmesterforbundet.no
www.byggmesterforbundet.no

Annonser i
Byggmesteren
på nett?

Kontakt Anne-Grethe Krogdahl
på agk@byggmesteren.as
eller 94 88 40 01

Spansken

I tider med koronasmitte kom jeg til å tenke på min bestemor som noen ganger snakket om Spanskesyken. Hun sa noe slikt som at han eller hun «gikk under spansken». Spanskesyken pågikk i perioden 1918-1920. Tallene er usikre, men i Norge, som i 1920 hadde 2,6 millioner innbyggere, var det om lag 40 000 som døde og globalt hele 50 millioner. Epidemien het visstnok Spanskesyken fordi det kun var i Spania myndighetene og medier var åpne om det som skjedde. Spanskesyken kom og gikk i bølger gjennom to år, og ingen kan på nåværende tidspunkt fastslå utgangen på koronaviruset. Ett likhetstrekk mellom de to epidemiene, er at de viktigste og personlige smittevern-tiltakene er de samme. Det er således fascinerende å lese smittevernrådene fra den danske Sundhedsstyrelsen gitt i 1918 som illustrasjonen viser.

Vi må altså 100 år tilbake i tid for å finne en lignende situasjon. Rundt om i verden er det fortsatt manglende demokrati og pressefrihet, og som under Spanskesyken, er det autoritære ledere som holder informasjon tilbake av frykt for egen maktposisjon. Informasjonsbildet er likevel langt bedre i vår tid, og de fleste innser at tiltakene mot smitten må være nasjonale og til dels lokale, så fremt de er basert på medisinsk faglig råd. Samtidig er det bare tett internasjonalt samarbeide, kunnskapsdeling, utvikling av medisin og utstyr som kan løse pandemien.

Da myndighetene i midten av mars fant det nødvendig å stenge ned store deler av samfunns- og arbeidslivet, fikk det omgående konsekvenser også for byggenæringen. Stengte skoler og barnehager, sentrale og lokale karantenebestemmelser og innføring av strenge smittevernstiltak på arbeidsplasser, medførte at det meste ble snudd på hodet. Det har vært imponerende å registrere den store viljen og omstillingsevnen for i størst mulig grad å kunne holde hjulene i gang.

Samtidig vokste det fram en erkjennelse av at pandemien

og påfølgende økonomiske konsekvenser vil gi betydelige markedsendringer, også på noe lengre sikt. Signalene fra våre fremste fagøkonomer er alvorlig. Min erfaring er at aktiviteten i byggsektoren med boligmarkedet, nybygg, ombygging, vedlikehold og service, er nær knyttet til den

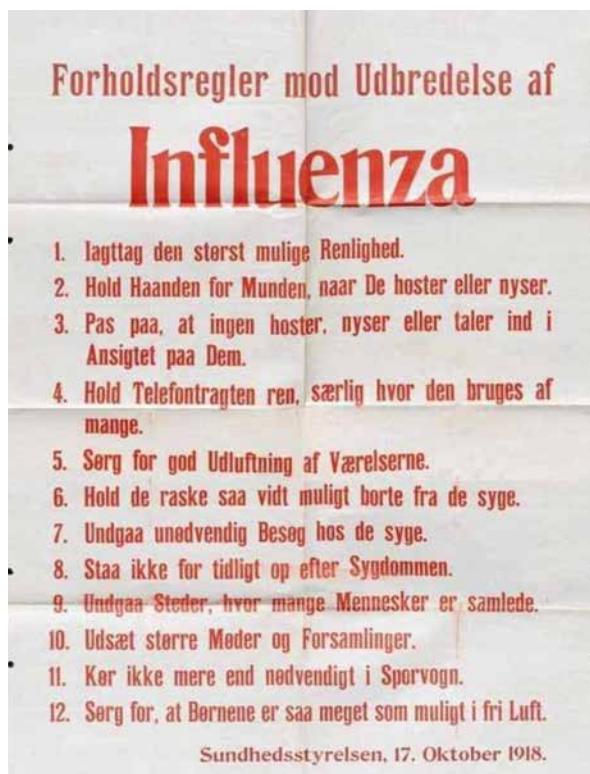
generelle økonomiske utvikling. De største truslene for vår økonomi, er svekket norsk valuta, internasjonal økonomisk tilbakegang, høy arbeidsledighet og de astronomiske kostnadene i forbindelse med nedstengningen. I nedgangen for 30 år siden, gjorde man den feilen at det ikke tydelig ble skilt mellom bygg- og anleggsdelen av næringen. Anleggssektoren er sterkt knyttet til offentlige bevilgninger og da særlig innenfor vei og bane. Her er det historisk høy aktivitet og det som må til der, er å rydde opp i kontraktstrategien slik at markedet i større grad blir tilgjengelig også for norske anleggsentreprenører.

I byggsektoren, som utgjør hovedandel av hele næringen, både i arbeidsplasser og omsetning, må det i denne situasjonen til kraftige stimulerings-tiltak. Næringen var allerede i mars ute med samlede forslag til innretning for dette, på kort-, mellomlang- og noe lengre sikt. Tilbakemeldingene var positive fra regjeringsapparatet, men konkret oppfølging har latt vente på seg. Frykten er at myndighetene ikke ser at aktiviteten vil stoppe opp gradvis og at stimuleringsstiltak riktig innrettet mot bedrifter med ansatte og lærlinger, vil være verdiskaping og bidra til tjenester, produksjon av byggevarer og handel i hele næringskjeden rundt om i landet.

FIAs HJØRNE

AV **FRANK IVAR ANDERSEN**
DAGLIG LEDER
BYGGMESTERFORBUNDET

Pust ut!

SUDOKU 0520

LETT:

1			7	6	9	4		2
6		9		4		1	3	
			3		1	6	7	9
		2	1			9		
4		1	5	9	8		2	
7	9	6	4	3				1
			9		7			
3		7	8		4	2	9	5
		4	6	5				

VANSKELIG:

		5			9	1	6	2
				3				9
		9						
3				6		9	5	
						3		8
		1	8	9				
9	4			7				1
1							4	
8			1		4			6

Fyll ut de tomme feltene slik at både de loddrette og vannrette radene, samt hver av boksene med 3 x 3 felter, inneholder alle tallene fra 1 til 9.

LØSNING:

LETT:

2	1	8	3	5	9	4	7	6
5	6	2	7	1	8	3	9	4
9	3	7	2	4	6	5	1	8
1	8	5	3	9	7	6	2	4
4	3	1	6	2	5	8	7	9
7	9	6	4	3	1	5	8	2
8	2	1	7	6	5	4	3	9
3	4	7	8	9	1	2	5	6
6	5	4	2	8	7	3	9	1

VANSKELIG:

6	9	7	4	2	1	3	5	8
1	6	7	9	5	8	2	4	3
5	1	8	6	9	7	3	2	4
9	3	1	7	2	4	6	5	8
4	3	1	6	2	5	8	7	9
7	9	6	4	3	1	5	8	2
8	2	1	7	6	5	4	3	9
3	4	7	8	9	1	2	5	6
6	5	4	2	8	7	3	9	1

GODT Å HØRE!

En godt voksen tømmer kostet ikke på seg noe i utide, så da han hadde kjøpt seg nye vernesko, ville han gjerne vise dem fram. Han gikk med dem på seg inne, men kona så dem ikke. Til slutt måtte han spørre:

– Ser du ikke noe nytt på meg?
– Nei, sa kona, hun la ikke merke noe nytt.

Så da han kledde han av seg på soverommet om kvelden, beholdt han verneskoene på.

– Ser du nå at jeg har noe nytt på meg? spurte han spent.

– Nei, kom det trøtt fra senga.

– Men ser du ikke at lillemannen peker ned på de nye skoene?

– Åh, sa kona, – kunne du ikke heller fått deg ny hjelm!

De to neste temaene i Byggmesteren:

Takterrasser og flate tak

Flere kunder vil ha utfordrende konstruksjoner. Vi ser på de gode løsningene for innvendig avløp, miljøtak og isolering som varer.

Foto: H. Vingelsgaard

0720

MATERIELLFRIST: 10. AUGUST

Nesten null-energihus 2021

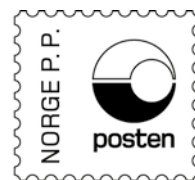
Myndighetene varsler at «nesten nullenergihus» blir neste forskriftsnivå. Hva innebærer det og hvordan kan det løses?

Foto: Shutterstock

0920

MATERIELLFRIST: 12. OKTOBER

LES ALT MED I 3 UKER FOR KUN 19,-

[www.byggmesteren.as/
abonnement](http://www.byggmesteren.as/abonnement)

**BYGG
MESTEREN**

